

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes til tidsskriftet@legeforeningen.no

Debatt om forbryterens sjel

Schaanning E

Kampen om den forbyterske sjel

Kriminal-filosofiske vitenstrekk. 294 s, ill.

Oslo: Unipub, 2002. Pris NOK 298

ISBN 82-7477-112-5

Boken henvender seg til dem som måtte være interessert i spørsmålet om skyld og straff fra en idéhistorisk og filosofisk synsvinkel. Når det gjelder leger, peker psykiaterne seg ut som en sentral målgruppe, ettersom boken i stor utstrekning fokuserer på rettspsykiatri.

Bortsett fra innledningskapitlet er alle kapitler publisert tidligere som artikler eller essays. Dette betyr at boken bare i begrenset grad behandler de siste endringene i straffeloven med relevans for rettspsykiatri. Til gjengjeld gir den en omfattende bakgrunn for å diskutere disse endringene.

Rettspsykiatriens historie inntar en sentral plass. Spesielt er forfatteren opptatt av Cesare Lombroso (1835–1909) og hans lære om «den fødte forbryter». Her trekker han linjer mellom Lombrosos klassifisering av forbryteren, basert på biologiske og sosiale årsaksfaktorer og rettspsykiaternes senere klassifisering etter *sjelsevner* og *karakteravvikende personlighet*. I begge tilfeller fokuseres det på forbryteren og ikke forbrytelsen, og det åpnes for tidsubestemt forvaring basert på psykiaterens prognose. Her tar forfatteren et kraftig oppgjør med usikkerheten i rettspsykiaterens forutsetninger. Han harselerer også med «diagnosene» i rettspsykiatrien, som han i stor utstrekning mener er basert på sirkelargumentasjon: Fordi du har gjort farlige ting er du syk, fordi du er syk er du farlig.

Også når det gjelder spørsmålet om forbryterens tilregnelighet, gir forfatteren rettspsykiaterne det glatte lag. Han stiller seg kritisk til å redusere spørsmålet om «skyld» til et spørsmål om psykiatrisk diagnose, idet rettspsykiateren på denne måte de facto får dømmende myndighet. I tilknytning til utilregnelighetsspørsmålet påpeker han også det problematiske ved å skille ut en gruppe som ikke kan straffes på grunn av «sykdom», fordi man derved gir rettsvesenet alibi for det trenger for å straffe de «normale» med god samvittighet. Under særlig vanskelige sosiale omstendigheter kan det jo være så som så med forbryterens «skyld».

Bokens styrke er at den på en spennende måte tar opp til debatt en rekke grunnleggende spørsmål vedrørende spørsmål om «forbryterens sjel». Svakheten er forfatterens ensidig negative og polemiserende holdning til rettspsykiatrien, som preges av liten forståelse for at også medisinerne kan være meningsberettiget når det gjelder dette sammensatte fagfeltet.

Odd Steffen Dalgard

Institutt for allmenntilleggsmedisin og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo

Om solstråling for skoleelever

Henriksen T, red

Solstråling

Sol – ozon – helse. 123 s, tab, ill. Oslo:

Gyldendal Akademisk, 2002. Pris NOK 229

ISBN 82-05-30406-8

Dette er oppfølgeren til *Deilig er den himmel blå*, et lite hefte brukt på flere klassetrinn i skolen. Forfatterens hensikt med denne boken er å gi informasjon om solstrålingens betydning for vår helse og

gi en naturfaglig bakgrunn for hvordan man bør styre sine solvaner. Målgruppen er igjen skolen.

Boken er oversiktlig og tematisk bygd opp omkring emnene solstråling eller elektromagnetisk stråling, ozonlaget, UV-stråling spesielt og til slutt solstrålingens helsemessige betydning. Den er rikt illustrert med gode bilder og illustrasjoner som forklarer og utdyper teksten på en forbillig måte. Enkelte emner i boken krever noe naturfaglig kunnskap og er merket for spesielt interesserte.

La det være sagt med en gang: Boken gir «solid bakgrunn for egne meninger», som det heter i annonsen for en annen trykksak. Den er imidlertid såpass tematisk omfattende at det kan være vanskelig å se hvordan en skoleelev skal finne rom for den fordybning boken krever, selv om flere temaer behandles i fag som fysikk og naturfag. For kolleger som ønsker en fotobiologisk innføring eller oppdatering kan boken anbefales. Spesielle sykdommer som vitiligo og psoriasis blir noe overfladisk behandlet, og burde kanskje vært fjernet.

Den allmenne interesse for solstråling og kreft skyldes for en stor del økning i antall tilfeller føflekkreft. Det er litt kjedelig at så mye god, objektiv bakgrunnsinformasjon ender opp med konklusjoner og råd som er diskutabile. Påstanden om at «de fleste forskere mener Setlow-spekteret bør legges til grunn når man vurderer virkningsspekteret for melanominduksjon», er tvilsom. Under denne forutsetning skyldes økningen i antall tilfeller av melanom hovedsakelig økt UVA-eksponering. Dette er i beste fall kontroversielt. Synet gjenspeiles også i forfatterens syn på bruk av solkrem, noe han ikke vil anbefale uten forbehold. Om den da egner seg godt som informasjon til ungdom, er diskutabelt og ikke i tråd med anbefalinger fra vår egen Kreftforening.

Per Helsing

Hudavdelingen
Rikshospitalet

Er legene stressede, trette og misfornøyde?

Malmström C, Holm H

Men du själv då?

Handbok i konstruktiv stresshantering för läkare och andra behandlare. 220 s, ill.

Stockholm: Liber, 2002. Pris SEK 212

ISBN 91-47-05132-9

For 30–40 år siden var leger en hardt arbeidende, stolt og frisk yrkesgruppe som opplevde arbeidet som meningsfullt. Nå synes legene å ha blitt en samling stressede, trette og misfornøyde samlebåndsar-

beidere. Hovedårsaken er at legene har gått fra en yrkestilværelse preget av høy aktivitet og høy kontroll til å ha fortsatt høy aktivitet, men med liten innflytelse over virksomheten. Disse påstandene står å lese i en ny bok skrevet av de svenske legene Clas Malmström og Herman Holm.

Leger har tradisjonelt hatt et betydelig lavere sykefravær enn andre yrkesgrupper, og de går ofte på jobb med de samme plagene som de sykmelder sine pasienter for. Slik sett kan man hevde at legenes sykefravær er for lavt, og at de har tatt for lite hensyn til egen helse (1). Nå ser dette ut